

OD KIEDY ZŁOM PRZESTAJE BYĆ ODPADEM?

Wytwarzane przez europejski przemysł i konsumentów odpady, zamiast trafiać na składowiska, są w coraz większym stopniu poddawane powtórnemu przetwarzaniu i wykorzystywane ponownie jako surowce wtórne oraz nowe produkty. Brak jasnych kryteriów był dotychczas odczuwalny i nie było jednoznaczne, kiedy odzyskany materiał przestaje być odpadem i może być już uznany za inny produkt lub surowiec. Prowadziło to do sytuacji, w której niektóre z państw członkowskich wypracowały zróżnicowane i nie zawsze spójne ramy regulacyjne w odniesieniu do surowców wtórnych.

Rozporządzenie Rady UE Nr 333/2011 z 31 marca 2011 r. ustanawia kryteria określające, kiedy pewne rodzaje złomu przestają być odpadami na mocy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE.

Zniesienie statusu odpadu ma istotny cel, jakim jest pobudzenie rynków recyklingu odpadów w Europie i pozwoli tym samym zadbać o pewność prawa i równe reguły gry w branży recyklingu, zdejmując niepotrzebne obciążenie administracyjne z całego sektora poprzez zwolnienie bezpiecznych i czystych surowców wtórnych z zakresu obowiązywania przepisów dotyczących odpadów, przyczyniając się jednocześnie do zaopatrzenia całego przemysłu w Europie w surowce.

Zgodnie z przesłaniem **Janeza Potočnika**, unijnego komisarza ds. środowiska: „W odpadach trzeba dostrzec cenne źródło zasobów, a przyjęte kryteria zniesienia statusu odpadu w przypadku strumieni materiałów ma rzeczywiście umocnić przemysł i usługi na rynku recyklingu – wykonaliśmy tym samym ważny krok w kierunku budowania w Europie zasoboszczędnej gospodarki i społeczeństwa korzystającego w pełni z recyklingu”.

Rozporządzenie ustanawia kryteria określające, kiedy złom żelaza, stali i aluminium, w tym również złom stopów aluminium, przestaje być odpadem. Oznacza to, że czysty i bezpieczny złom nie musi już być uznawany za odpady pod warunkiem, że producenci wprowadzą system zarządzania jakością, wykazując, że przestrzegają obowiązujących kryteriów za pomocą oświadczenia o zgodności każdej dostawy złomu.

Kryteria określające, kiedy złom żelaza, stali i aluminium przestaje być odpadem, powinny zmierzać do tego, aby:

- ◆ złom żelaza, stali i aluminium otrzymany w wyniku procesu odzysku spełniał wymogi techniczne przemysłu metalurgicznego,
- ◆ był zgodny z istniejącymi przepisami i normami, które mają zastosowanie do produktów,
- ◆ nie doprowadził do ogólnych niekorzystnych oddziaływań na środowisko lub zdrowie ludzkie.

Mając na uwadze sprawozdania Wspólnego Centrum Badawczego Komisji Europejskiej (JRC) wiadomym jest, że proponowane kryteria dotyczące odpadów stosowanych jako wsad w procesie odzysku, procesów i technik przetwarzania, a także złomu otrzymanego w wyniku procesu odzysku, spełniają te cele, ponieważ ich stosowanie powinno umożliwiać produkcję złomu, żelaza, stali i aluminium pozbawionego niebezpiecznych właściwości i w wystarczającym stopniu wolnego od związków niemetalicznych.

Zgodnie z art. 3 rozporządzenia Rady UE Nr 333/2011 złom żelaza i stali przestaje być odpadem w przypadku, gdy spełnione są następujące warunki:

- odpady stosowane jako wsad w procesie odzysku są zgodne z kryteriami obejmującymi m.in.:
 - możliwość wyłącznego stosowania jako wsadu wyłącznie odpadów zawierających odzyskiwane żelazo lub odzyskiwaną stal,

- niestosowanie odpadów niebezpiecznych jako wsadu,
- niestosowanie jako wsadu opiłków i wiórków, które zawierają ciecze (takie jak oleje lub emulsje oleiste) oraz beczek i pojemników, które zawierają lub zawierały oleje lub farby (załącznik 1 sekcja 2);
- odpady stosowane jako wsad w procesie odzysku były obrabiane zgodnie z kryteriami obejmującymi m.in.:
 - segregację złomu żelaza lub stali lub podczas zbiórki oraz przechowywanie osobno lub przetworzenie wsadu odpadowego, aby oddzielić złom żelaza i stali od składników niemetalowych i nieżelaznych,
 - zakończono wszystkie etapy przetwarzania mechanicznego (np. cięcie, rozdrabnianie lub granulowanie, sortowanie, oddzielanie, usuwanie zanieczyszczeń, opróżnianie) niezbędnego do przygotowania złomu do bezpośredniego zastosowania jako wkład w celu ostatecznego wykorzystania w hutach i odlewniach (załącznik I sekcja 3);
- złom żelaza i stali otrzymany w wyniku procesu odzysku jest zgodny z kryteriami obejmującymi m.in.:
 - całkowita ilość materiałów obcych wynosi 2% masy,
 - brak zawartości nadmiernej ilości tlenu żelaza w żadnej formie w złomie,
 - złom jest wolny od widocznego oleju, emulsji oleistych, smarów lub smarów stałych, z wyjątkami (załącznik I sekcja 1);
- producent spełnił wymogi określone w art. 5 (oświadczenie zgodności wydane dla każdej przesyłki złomu) i art. 6 (zapewnienie systemu zarządzania jakością).

Ustanowienie kryteriów zniesienia statusu odpadu zostało przygotowane dzięki nowej dyrektywie ramowej w sprawie odpadów,¹ która zmierza do znacznego podwyższenia poziomów recyklingu oraz zminimalizowania dalszego wydobycia bogactw naturalnych. Dalekosiężny cel to budowa w całej Europie społeczeństwa recyklingu, to jest: unikającego powstawania odpadów i wyko-

rzystującego jak najczęściej odpady, których powstania nie da się uniknąć, jako zasoby.

Podstawą dyrektywy ramowej w sprawie odpadów są ugruntowane zasady gospodarki odpadami przyjaznej środowisku. Określa się w niej pięciostopniową hierarchię odpadów, w której wyróżnia się kolejność priorytetów w przepisach prawa i polityce dotyczących zapobiegania powstawania odpadów oraz ich gospodarowaniem. Hierarchia postępowania z odpadami zgodnie z dyrektywą odpadową obejmuje:

- ◆ zapobieganie,
- ◆ przygotowywanie do ponownego użycia,
- ◆ recykling,
- ◆ inne metody odzysku (np. odzysk energii),
- ◆ unieszkodliwianie.

Ponadto za pomocą dyrektywy ramowej w sprawie odpadów propaguje się zapobieganie powstawaniu odpadów, przygotowanie do ponownego wykorzystania, recykling i inne formy odzysku. Unieszkodliwianie odpadów, takie jak ich składowanie, choć to w większości państw członkowskich wciąż najpopularniejsza forma unieszkodliwiania odpadów komunalnych, powinno być raczej uznawane za ostateczność.

Rozporządzenie zostało opublikowane w Dz.Urz. UE L 94 8 kwietnia 2011 r. i po upływie sześciomiesięcznego okresu przejściowego będzie od 9 października 2011 r. bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Ponadto Komisja pracuje obecnie nad podobnymi kryteriami w odniesieniu do innych strumieni materiałów o szczególnym znaczeniu dla unijnych rynków recyklingu, jak miedź, papier, szkło oraz kompost.

Szczegóły polityki UE w dziedzinie odpadów są dostępne na stronie internetowej: <http://ec.europa.eu/environment/waste/index.htm>

inż. Małgorzata Głowacz
Instytut Techniki Budowlanej

¹ Dyrektywa PE i Rady 2008/98/WE z 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy